

Передплата

«РУСЛАНА» виходить в Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милоста і віра не зважаш,
бо руске ми серце і віра руска» — з Русланових псалмів М. Шаповала.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5³⁰ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Дзямбовського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає швидко на поштові застереження — Рекламіції неопечатаніє відля від порта. — Оголошення аничайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсудані» 40 с. від стрічки. Подяки і прикладні дописи по 30 сот. від стрічки.

Руско-українське єпископство в Америці.

Давно відчувану, пекучу потребу у порядкуваня церковних відносин межи американськими Русинами через основане самостійного руско-католицького єпископства, заспокоїла нарешті римска Курија і скажім відразу — заспокоїла на безусловну користь і на найбільше вдоволеня всеї руско-української суспільности, якій дорога католицька віра і питомий славянський обряд.

На руки Протоігумена Чана св. Вас. Вел. о. Пл. Філяса надіслала Столиця Римска повідомлене, що єпископом для Русинів в Сполучених Державах іменувала **о. Стефана Сотера Ортинського** ЧСВВ., даючи єму титул Єпископа Давлійського (столиця єпископства в давній Ахаї). Рівночасно доручено Протоігуменови дві буллі, з котрих одна говорить о самій номінації о. Ортинського єпископом Давлійським, друга віддає новоіменованому Єпископови в духовну опіку Русинів - католиків Сполучених Держав.

Номінат родив ся 29. січня 1866 р. в Ортиничах. До гімназії учащав в Дрогобичі, відзначаючи ся надзвичайним талантом в науках. В році 1884 вступив до чина Василянського, в котрім зложив обіти законні в році 1885, а професію в р. 1889. Св'ячення єрейські одержав в р. 1891. Теологічні студії скінчив зі степенем доктора філософії і теології, не уживаючи однак сего титулу, доки перебував в чині, подібно як не уживають єго і інші Василяни, котрі той титул одержали.

По висв'яченю учив філософії в монастири Лаврівським, опісля працював два роки при церкві оо. Василян у Львові, відтак був ігуменом в мон. оо. Василян в Михайлівці. Суспільність руска в цілїм краю знає номіната з єго численно діяльних місій і реколекцій. Номінат перебуває тепер в львівським монастири Ч. св. В. В., а в хвилі, коли се пишемо, відбуває місію в Стрию, не знаючи єще нічо про високе достоїнство, яким наділив єго Св. Отець.

Вістка про іменоване о. Ортинського американським єпископом відібе ся радісним відгуком так в старій, як і в новій землі. Коли зважити, які тільки заходи робило угорське правительство, щоби єпископску номінацію одержав один з

платних ним св'ящеників-Мадяронів, то мусимо чути повну вдячність для римської Куриї, що посторонь від всяких політичних впливів, так угорського, як і австрійського, а зглядно галицко-кравового правительства, порішило справу номінації руско-американського єпископа на добро і щасливий розвій руско-католицької Церкви в Америці.

Личність Вчс. номіната визначає ся якраз всіми даними на се вельми тяжке і відвічальне становище. Молодий єще чоловік, зелізного здоровля, загартований у тяжкій місіонарській і душпастирській праці, знаменитий проповідник і горячий патріот, а при тім чоловік великої відваги і рішучости, як висліду моральної сили — він зможе напевно при своїм знаню людей і вирозумілости для їх умножості і недостач, погодити всі ті антагонізми, які входять в гру між поодинокими групами, громадами, ба навіть членами громад нашої американської еміграції в церковних справах звести та руско-католицьке розбите стадо у одну згідну і солідарну християнську родину. Руско-католицька Церква є наймогутнішим забором нашої національности, а маючи від тепер в Америці цілковиту автономію, може розвивати ся самостійно на найбільшу, так духову, як і національну користь наших переселенців — а сего щиро бажаємо новоіменованому, першому руско-українському єпископови в Америці о. Ортинському. Щастя Боже, на великий і достойний труд!

Галицький сойм про університетську справу.

(Конець).

Ми подали вірно основу статі Czasa-у в справі львівського університету, бо се неперечно також погляд не лише шкільної комісії і єї референта д-ра Бобжинського, але й соймової більшости. Одначе замітити годить ся, що в тих виводах проявляє ся чимало нещирости, а також і суперечности. Czasa стоїть на тім самім становищі, як і польські професори і доценти у відозві з 2. марця, що львівський університет є польський, хоч, як ми вказали на основі цісарських постанов і історичного розвитку університету а також з вислову міністра Гартля і листу Е. Гневоша, щопогляд сей є що найменше натягнений. Таким самим способом н. пр. і то в далеко більшій мірі треба би

східно-галицькі семінарії учительські назвати польськими, хоч они є утраквістичні. Таке становище польських професорів приневолило і міністра-президента до відомого півурядового поясненя.

Але дальше доказує Czasa, що для декотрих предметів запевнений є руский виклад і допущена спромога розширюваня тих викладів наслідком габілітованя руских доцентів і іменованя їх професорами. Отже Czasa вказує сю дорогу, котра стоїть нібито отвором для Русинів, але сам відчуває нестійність свого погляду, коли додає зараз, skogo w zgodzie і harmonii z Polakami мають спромогу габілітувати ся і помножувати катедри з рускою викладовою мовою. Як раз бо Русини зробили сей сумний досвід, що нема на львівським університеті з боку польських професорів тої згоди і гармонії на габілітоване руских доцентів і помножуване руских катедр. От ще в живій тямці всіх, що польські професори не хотіли габілітувати д-ра Михайла Зобкова на основі єго праці Über die Teilpacht па öster. u. römisch. Recht, хоч єго працю наукова критика німецька (між иншими і знаменитий професор віденьський Грінгут) признали відповідною для габілітації, а проф. др. Спелевєц в Загребі габілітував д-ра Зобкова на основі сеї праці, де наш земляк є доцентом. Так само не хотіли львівські професори габілітувати д-ра К. Студинського на основі єго розвідки про Пересторогу, хоч проф. Третяк в Кракові признав також сю працю відповідною і габілітував єго на тамошнім університеті.

З такими самими перепонами на львівським університеті зустрінули ся др. Вергановський і др. Володимир Левицький, а небагом покаже ся, яку то згоду і гармонію виявлять львівські професори для д-ра Степана Рудницького, котрий предложив географічну розвідку габілітаційну.

Подібним способом виявляють львівські професори прихильність своєю що до помножуваня руских катедр. Професори др. Студинський і др. Дністрянський не можуть дждати ся звичайної професури мимо довголітньої служби і наукових праць, хоч представлено до ординатури і вєднано іменоване таким польським професорам, котрі не могли вказати ся такими працями. Можна отже в тім поступованю добачувати побоюваня польських професорів, щоби число руских катедр не збільшало ся і в дійности ся дорога, яку Czasa уважає для Русинів

отвертою, є затарасована всякими пере-
понами і тернєм, так що кандидатам на
руські доцентури відбирає всяку охоту пе-
реходити таку трудну боротьбу і тернисту
дорогу. Отже зовсім не згідне з прав-
дою: говорене *Czas-у*, мовби то Русини
не добачали в осягненню укр.-руського
університету «культурного» змагання, а
лише політичне домаганє, зроджене го-
рячкою народної і політичної боротьби.
Так само невірне і се твердженє, мовби
то Русини намагали ся накинати
львівському університетови два язики
урядові, бож загально відомо, що
руські студенти домагали ся, щоби ректор
в інавгураційній промові бодай оден
уступ виголосив також рускою мовою, як
се роблять маршалок і намісник в соїмі,
та щоби формулку приреченя руским
студентам відчитувано рускою мовою і
тим способом зазначено, що шанує ся
і другу кравву мову. Сеж так дрібні до-
маганя, що справді можна чудувати ся,
як львівські професори можуть сему опи-
рати ся і доводити до такого заострення.

Алеж нещирість *Czas-у* що до при-
знаваня прав Русинам на університеті
проявляє ся в тім зменню, що він так рі-
шучо виступає проти тих голосів, котрі
відзивали ся недавно: *Niech sobie Rusini
mają osobny uniwersytet, niech im go
rząd utworzy i t. d.* *Czas* не таїть ся
з тим, що боїть ся заснованя окремого
університету, бо офірувати з польської
сторони окремих університет, хочби в те-
оретичній, академічній формі, значить
офірувати єго на правду і то у Львові.

Колиж *Czas* вірить в правду своїх
слів що до можливости габілітованя ру-
ських доцентів на теперішнім університе-
ті і помножуванє руских катедр, тож
перегодом дійшло би до того, що булиб
рівнорядні рускі катедри а відтак требаб
розділити університет на польський і ру-
ський подібно як се стало в Празі. Тим-
часом він боїть ся окремого руского у-
ніверситету і думає собі очевидно, що
та можливість габілітації і помножуваня ру-
ських катедр буде признавана і голошена
теоретично, академічно, а в практиці не
буде допускати ся руских доцентів і
іменувати надзв. професорів звичайними,
бо на се найде ся легко вимівка, що они
не стоять на *wyżynie prawdziwie nau-
kowej*, а тим способом число руских ка-
тедр дійсно ніколи не помножить ся.
Дорога отже вказана *Czas-ом* є *circulus
vitiosus*, а з єго слів, віє що найменше
нещирість. Але коли *Czas* таке має до-
бре виображенє о *sile kulturalnej pol-
skiej* теперішних і будучих професорів
львівських, що не сумніває ся, щоби ру-
ські товариші випередили їх в парці і при-
гнобили їх, то чомуж боїть ся руского
університету. Колиб сей заник або й
упав, то шкоду понеслиб Русини, а не
Поляки отже чомуж опирати ся єго
заснованю? В Київї Українці, хоч мають
таку перевагу о д н о г л о с н о під-
держали змаганя польських студентів що
до катедр польської літератури й історії,
а тут Поляки в рускій часті Галичини
опирають ся оправданям домаганям Ру-
синів. Чи не є се політична короткозо-
рість? Над сим повинні би зріло заста-
новити ся, бо справа вельми важня і по-
важна.

Якої нам треба репрезентації у Відни?

(Статя проф. Ю. Романчука).

У відповідь на оновішню статю
„Діла“, п. з. „Проч з кириною!“, яку
ми розібрали в однім з попередних чи-
сел, поміщує тепер б. голова руского
парляментарного клубу п. Романчук, в
тім сам м „Діла“ свій голос в сій справі,
який отсе з пропущеням вступу, відно-
сячого ся до давнійших взаємин автора
з „Ділом“, — передаємо у повному
змісті.

Лишає ся мені тепер — каже п.
Романчук, згадавши про свої попередні
дві статі — відповісти ще хіба на одну
замітку ш. редакції, що „нам треба, на-
віть дуже треба послів, котрі попри ква-
ліфікації на посла визначають ся і спі-
сібностями агітаторськими і острим тоном
та острими манерами, бо сама рішучість
і евенгуальна готовість до найострійшого
виступленя нічого нам не допоможе, а по-
за нею може навіть крити ся слабо-
сильна уступчивість“. Я признаю ся, що
не можу зрозуміти, як поза рішучостию
і готовостию до найострійшого виступленя
може крити ся слабосильна уступчивість:
таж тамті прикмети просто виключають
сю остатню! Я й не був і не є проти-
вний тому, щоби наш кандидат попри
властивій кваліфікації на посла визна-
чав ся також острим тоном і острими
манерами, тільки ходило і ходить мені
о те, щоби се не були найголовнійші
прикмети єго та щоби той тон і ті ма-
нери не були єго єдиним тоном і єди-
ними манерами. Острий тон демонстрації
і галабурда роблять вражінє і мають
більше значінє тоді, коли походять від
осіб зрештою спокійних і поважних, бо
се є наглядний доказ великоти наро-
дної кривди і народного болю, коли на-
віть такі люди не можуть задержати
рівноваги і виходять поза границі свого
звичайного поведеня; але як галабурди
походять від людей, що вже з натурї
суть галабурдниками або до галабурд
легко склонні, то вони не можуть мати
і не мають жадного значіня.

Раз в „Ділі“ було сказано, що нам
не треба послів поважних і розважних,
лише відважних, а я скажу, що відвага
в парламенті не така дуже трудна і о-
соблива річ і єї в останних часах ма-
ло кому бракувало, але попереджувати
її повинна розвага, особливо в такім тілі
як парламент. Ба і поза парламентом
не сама відвага рішає. Н. пр. наші сту-
денти не так відвагою своєю відзначили
ся, не тим, що впади до університету,
понижили обставу, та побили д-ра Ві-
нїржа, але тим, що взяли на себе тяжкі
муки голоду та наражували своє здоро-
вля а навіть жите: без сего з самого
тільки нападу того не було би ще ані
слави для них ані пожитку для Руси.

Нераз можна чути вправді голоси:
досить, як будемо мати в парламенті
кількох укваліфікованих людей, ті вже
будуть все робити, а решта нехай лише
за ними йдуть. Але булаб найперше ве-
лика несправедливість: одні мали би по-
носити всі труди і прикристи послованя,
а другі уживалиб тільки всіх вигод

і привноностей! Потім же не є добре,
коли все лиш одні і ті самі люди ви-
ступають, а наконєць не забуваймо на
комісії, куди мусять увійти майже всі
наші послы: яку вони там ролю будуть
грати?

Я ховів би отже ще раз відозвати
ся до патріотичного почутя наших сто-
ронниць, а також до патріотичного по-
чутя наших кандидатів, хто не почуває себе
виновні укваліфікованим на посла до парла-
менту, нехай не убігає ся о мандат, не-
хай не забирає місця такому, котрий
ліпше укваліфікований. Станьмо ми пе-
ред європейским сьвітом достойно, по-
кажм, що ми нарід справді культурний,
що маємо сьвітлик людей і вмємо їх
цінити тай ужити! Невдовзі будуть і так
вибори до соїму: там буде місця досить
для ріжних амбіцій і кваліфікацій!

Я згадав перше о потребі вибору
спеціалістів, та на жаль таких виджу
не багато межі дотеперішними канди-
датам. Я позволив би собі отже на де-
яких вказати, і так: на д-ра Романа За-
лозецкого, професора політехніки у Льво-
ві, спеціаліста в справах технічних, ва
Захарія Павлюха, пенсіонованого гене-
рала-авдітора, спеціаліста в справах вій-
скових, д-ра Якова Турина, лікара. Оба
остатні мешкають стало у Відни, отже
і знають добре німецьку мову і певне хо-
дили би пильно на засіданя, а суть ду-
же щирі люди і рускими справами неу-
станно интересують ся. Очевидно, що
колиб їх кандидатуру на серіо брано
під увагу, вони мусіли би показати ся
перед виборцями.

Про таких, що вже коли-небудь бу-
ли послами чи в парламенті чи в соїмі,
або взагалі ширше суть знані в краю,
я не хочу згадувати, власне тому, що
суспільність вже мала можливість їх пі-
знати і оцінити. Тільки про двох згадаю
спеціально, іменно для того, щоби ще
раз дати наглядний доказ мові повної
объективности, що мною не руководить
ані який власний інтерес ані особисте
уподобанє. Ого з буншими послами Де-
нисом Кулачковским і Александром Бар-
віньским я був в антагонізм і він і я
ріжню ся від них поглядами тай не стою
з жадним навіть в ніяких товариских
зносинах. А однак я уважаю, що оден
і другий був би пожаданий і придатний
в нашій репрезентації.

І ще одно: При ставленю кандида-
та треба також на те дивити ся, які він
має шанси не тільки з огляду на настрої
наших виборців, але також на перепони,
кладені з противної сторони. Бо що нам
прийде і з найлучшого кандидата, коли
знаємо так як напевно, що він не перей-
де і вийде на єго місце може й найгір-
ший противник, коли міг би вийти ин-
ший кандидат також незлий? Вправді
часом можна а навіть треба на се не
звжати, іменно тогди, коли певною осо-
бою ходить о рішуче, демонстративне
зазначенє, або коли та особа безусловно
і конче потрібна. Але се можуть бути
тільки зовсім випадкові случаи.

Я знаю, що мої уваги, особливо
декотрі, будуть непопулярні, але добро
мого народу має у мене далеко більшу
вагу, ніж найбільша популярність. Тому

пускаю їх в світ, і тим сповняю мій народний обов'язок

Юл. Романчук.

Редакція «Діла», хотай, і помістила сю статю, поробила до неї цілий ряд заміток, але таких безосновних, а навіть безтактних, що жаль бере читаючого, коли розважить, що они вийшли з лона управи органу, кермуючою головною течією нашої національної політики. П. Романчук може сказати собі, що кинув гором об стіну...

Ромунська революція.

Ромунський антижидівський рух прийняв розміри аграрної революції, звернувшись не тільки против жидів, але взагалі против бояр і властей. Місто Ясси і цілу околицю мусіло обсадити військо, а залізничні поїзди курсують тільки під сильною військовою асистенцією, яку висилають стації, обсажені сильними військовими відділами. В Яссах і околиці знаходять ся 12.000 війська, між тим і артилерія, а натомість має там бути 46.000 зорганізованих військово хлопів готових кожної хвилі до нападів на двори і міста. Неділя минула вправді в самім місті спокійно, однак всі склепи були позамкани, жадного руху, — місто як вимерле.

За те по менших місцевостях анархія зростає. В Васіні утворила ся ватага з хлопів і циганів, яка рабує і підпалює довкола. В Роман заведено стан облоги і хотий місто само перевело неділю спокійно, то по селах палили двори і коршми ватаги хлопів. В Пацканах заведено також стан облоги і прислано 2.000 війська. В Станешті хлопів по спаленю двора оголосили хлопську республіку і вибрали власне правительство. На Волощині проявляє ся також бунтівничий рух і звертає ся против бояр. В повіті Фолькорман зрабували хлопів в 46 селах жидівські та панські житла. Чого не могли забрати з собою, спалили. В Галацу почали ся в суботу заворушення і тривали через неділю. Хлопи намагались вдерти ся до міста, але військо заступило їм дорогу. Прийшло до бійки, в якій упало 25 хлопів.

В деяких околицях вояки відмовляють послуху своїм старшим, а одного каптана поранили тяжко. У всіх повітах Молдавії усунено старих префектів, а іменовано нових. Король не прийняв депутатів студентів університету в Яссах, яка хотіла вручити ему адресу в справі хлопських заворушень. Студенти розкидали відозви, в яких домагають ся словнених жадань, які ставлять хлопів. Прибічний лікар короля, др. Теодозі, оголошує, що стан здоров'я короля, внаслідок зворушень з причини останніх подій, знатно погіршив ся. Парламент уділив правительству широких повноважень задля привернення спокою. Кабінет Кавтакузена подав ся до димісії Король поручив провідникові ліберальної партії Дмитрови Стурзі утворення нового кабінету, який вже уконститував ся. Стурза обняв президію і заграничні справи.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Венедикта; римо-кат.: Теодозія. — В четвер: руско-кат.: Агапія; римо-кат.: Сикста папи.

— **Є. Ексц. Митрополит Шептицький** перебуває — як нас інформують — під сю пору в Римі і має повернути до Львова з кінцем сего тижня.

— **Руский урядовий язик** завели у себе громади: Кокочинці (пов. Скалат) на внесенє о. Д. Ксьонжека на засіданю дня 18. с. м. одногосно; Лежанівка (пов. Скалат), заходом о. С. Шпіцера, на засіданю 24. с. м. 11 голосами против 1 латинника; Буховачі, Пакість і Старява (пов. Мостиска), Сівка калуска (пов. Калущ), Гаї (пов. Львів), Хоробрів, Бишів, Ульвівок, Городиловичі і Спасів (пов. Сокаль), Шельпаки і Лисичинці (пов. Збараж), Волощина (пов. Підгайці), Свидники (пов. Турка), Водники (пов. Бібрка), Кипячка, Товстолуг Застянка, Білоскірка (пов. Тернопіль), Ганусівці (пов. Станиславів), Цетуля (пов. Яворів), Лагодів і Перегнів (пов. Перемишлян), Підбуж (пов. Дрогобич, всіма голосами проти 7 голосів жидівських), Майдан середній і Глинки (пов. Надвірня) і Сенечів (пов. Долина). Доси доносено про 61 громад, які завели у себе урядованє в рускій мові.

— **Вісти з України.** Чотири укр. послы Довгополов, Гриневич, Хвіст і Рубіс скликали на день 23. с. м. послів Українців на нараду в ціля завязання українського клубу. Запрошенє розіслано перед самим засіданєм, тому ледя 3 послів дістало єго до рук, інші, які прийшли на ту нараду, дізнали ся про ню з ранішних газет. Не дивота, що явило ся лише 26 послів. Нарздам проводив Рубіс, секретарював Гриневич. Крім Рубіса реферював справу злуки укр. послів в оден клуб бувший пос. Чижевський. Збори вибрали комісію, яка має предложити на слідуючих зборах програму нового клубу. Донисуватель «Ради» д. Піснечевський зазначає, що ці збори зробили далеко красше вражінє чим такі збори за попередної думи.

В Катеринодарі на Кубані опроведено дня 11. с. м. Тарасове свято заходом «Просьвіти». На вечерок не стало білетів, тільки зібрало ся публіка, а в книгарнях розкуплено другого дня всі примірники Шевченкового «Кобзаря». В програму вечерка входили виключно твори Тараса: 1 дія «Навара Стодолі», деклямації, хоральні співи, та відчит і живі образи. Память Тараса святковано вечерками також в доохресних козацких стаціях.

Театр М. Садовского по довнім побуті в Кам'янці подільській переїхав до Києва. На останнім представленю в Кам. працано дуже сердечно артистів, а — як зазначає «Рада» — Садовского, Маряненка і Заньковецку винесено з театру на руках.

— **Ческо-польські взаємини** вельми остудили ся. До сего причинили ся по части події в останніх днях, а се голоси частини чеської преси в обороні галицких Русинів в унів-рситетській справі, та ухвала резолюцій чеських студентів за креоваєм руского університету у Львові. З тих причин союз польських «Соколів» у Львові ухвалив вчора не брати участі в сгорічнім злеті чеських «Соколів» в Празі, а щоби закрити се ярке зірванє дотеперішної приязни з чеськими Соколами, устроює в тім самім часі, се є при кінці червня, окружний злет у Львові. Так віддячує ся польський Сокол за сердечність Чехів, які перед двома роками великим гуртом приїхали на злет польських Соколів у Львові. До Праги на червневий злет висилає польський «Сокол» лише технічного справоздавця.

— **З перемискої епархії.** Презенти дістали оо.: Станислав Сороковський на парохію Береги гірні і Лаврентий Левицький на Яворець. — До канонічної інституції на Волчу ділну завізаний о. Михайло Дуркот. — О. Виктор Саламов, парох в Вороблику корол. і орд. шкільний комісар при іспитах кваліф. на учителів при семінарії в Коросні, на власну просьбу увільнений від того обов'язку, на єго

місце іменований о. Теодор Мерена, декан короснянський, а на місце о. Теодора Мерени, дотеперішного іспитувателя для кваліф. іспитів на учителів при учительській семінарії в Коросні, іменований о. Іван Мудрий, парох в Донарівці. — О. Йосиф Круликівський, парох в Довгомостяках, іменований містодеканом судово-вишньєвським. — О. Іван Малюца, укінчений богослов, дістав відпустку до львівської архієпархії. — Завідательства дістали: Евген Мальчинський ч. св. В. В. в Жовкві, о. Віталій Градюк в Лаврові. — Конкурс з речинцем до 15. мая розписаний на парохії: Криве коло Тісної, Гірянку, Реклинець, Поріче, Кувви, Дзвиняч, Хміль, Михайловичі, Гусаків, Войкову, Полонну, Медіку, Повдяч, Девятір, Токарню, Прилбичі, Рогізю, Добру і Ясель. — О. Ігн. Малиркевич, протоколист і регістрант при єпископській консисторії, перейшов в стан спочинку.

— **Замах на поїзд.** В Росії не було би се нічо дивного, але в Галичині стає сензацією. Вчорашного понеділка вискочили із шин межі стаціями Криве а Потутори дві локомотиви особового поїзду. При тім випадку покалічило ся двох подорожних і 8 осіб з залізничної обслуги. Догадують ся, що причиною випадку був замах, себто мав хтось поставити впоперек шин тяжкий камінь до означення кільометрів. — Тепер товарний рух межі Тернополем а Потуторами здержаний, адеєсь на 48 годин, а особовий рух відбуває ся через пересіданє. — В тій справі власти судові і залізничні зарядили строге слідство.

— **Святкованє неділь.** Різниці челядники в Кракові приневолити різників до святкованя неділь через цілий день, так що мясо треба купувати в суботу. Челядники дбають також, аби різники не зломали тої постанови і обходять всі торговлі мясом і масарні, оглядаючи, чи они замкнені. При тій контролі в послідну неділю потовкли они до крови владительку торговлі ківським мясом Оренштайнову і перекупку, що торгувала кишками, призначеними для убогих зарібників. Напади різницьких челядників довели до арештованя кількох з них. Поліція по переслуханю їх віддала справу прокуратурі.

— **Вісти з Росії.** В державній думі збирають послы жертви на бувших послів першої думи, котрі з причини переслідуваня правительством за підписанє виборчої відозви, находять ся тепер у великій нужді. — Комісія, утворена міністерством судівництва, заявила ся проти уділення амнестії політичним в'язням. — На вчорашнім засіданю думи ведено дискусію в справі полєвих судів. Послы з лівниці, як Стахович, Караваєв, Тесленко і ин. виступили з грімким протестом проти полєвих судів і жадали сейчасового їх знесеня і застановленя виконаня вироків смерті та ревізії процесів, в яких засуджено на каторгу. В обороні полєвих судів станули послы з правниці. До дискусії записаних є ще 52 послів.

Телеграми

з дня 26. марця 1907.

Будапешт. Було ту вчора вічеjury участі до 1.500 осіб, скликанє независимцями і ухвалило резолюції з жадаєм від 1917 р. заведеня окремої цлової області і утвореня самостійного угорского банку державного на Угорщині від 1910. року.

Новий Йорк. Доносять, що Нікараґвайці побили зєдинені війська республік Гондурас і Сан Сальвадор та здобули місто Холютека. Президент реп. Гондурас, Боніля, утік.

Наша критика.

(Ілько Пашак (Четверта заповідь).

(Дальше).

Дальше обурює ся п. Гватюк на мою легкодушність, що я за тиждець побуту в глибокій Гуцульщині (в околиці Гриняви)

сьмію брати ся до гуцульського сюжету, де люди студіюють цілими роками. Не стану вказувати ся, що я бував в околиці Надвірнянщини, Яремча, Делятина, що знаю Скільщину та Долишчину, а перебував також на Буковині, де діалект, мова, а навіть звичай дуже близькі до гуцульських, а вкінці, що я мав до розпорядження хотьби Шухевича: „Гуцульщину“, з якої міг черпати доволі етнографічного матеріялу, — бо в моїй згадці про одностижневий побут розходить ся о зовсім що інше. Чи Венецію описують самі Венеціани, що зросли і зжили ся з нею, чи радше всякий талановитіший подорожник, побувши в ній день-тиждень, або і кілька лише годин, чув ся покликаним зложити голдві красі своїм описом? Чи Ярослава Окуневського стане п. Гнатюк ругати за се легкодушним письменником, що майже в перелеті з воєнного корабля схоплює барвні і поетичні образки далеких, чужих країн, які певно малюють нам їх далеко пластичніше, чим довгі, переладовані всяким статистичним баластом описи лексиконів? А чиж в драмі вимагає ся чого иншого, як пластики чувства, настрою і ситуації?

Не хочю наводити тут на примір геніального Шекспіра (хотья *parva cum magnis comparare licet*), який не бувши в Італії навіть тяжня, написав якось цілий ряд трагедій з тамошнього життя, не знавши лично ані пана Отелла ані пана Яга, ані Венецького купця, ані панни Юлії зі своїм нареченим Ромесом і тих всіх дожив, шляхтичів, полководців, монахів і т. д.; але я вказу тільки на славного німецького автора народних драм, Анценгрубера, який ніколи не був в Тиролі і взагалі, не переступав рогачки Відня, тільки хіба задля прогулюнок в найблизші его околиці, а мимо сего перший став писати народні драми з тирольського побуту як *Platter von Kirchfeld, G'wiesenswurm, Meineidbauer* і др., за які, мамо тої легкочушности, за яку мене ганять п. Гнатюк, здобули *Anzengruber*-ови славу і монету за життя і гарний пам'ятник у Відні по смерті.

Колиб розходило ся о етнографію, то може навіть і п. Гнатюк написав би драму; а знов і Лопатинському не так то трудно було би вибрати з фольклористики як найбільше „спеціального“ матеріялу. Однак така компіляційна робота, хотья годить ся дуже добре деінде, в драмі стає шкідливим баластом. Тому то і доброю прикметою драматурга є, що би він умів зречи ся не одною і гарною і пожиточною подобою, яка однак не стоїть в органічній звязі з ходом акції і розвитком психології діяючих осіб.

Хочу бути отвертим, хоть се, як я вже натякнув — є небезпечно для автора супротив деяких людей. Однак я можу дозволити собі на сей люксус, що би розкрити перед критиком оселону мого духового варштату, бо не журю ся тим — як се влучно він вказав — що про мене говорити муть подібні критикові люди. Отже признаю, що так сам герой драми, як і всі інші особи, се тільки фікції моєї фантазії, як і ціла подія, яка послужила за основу акції. Під напором тих сильних вражів, яких я дізнав підчас згаданого мною побуту, я рішив ся вивести на сцену людей і жите, як я собі уявив їх в конечнім достроєно до тих богатих і розлогих гір, якими не могло напастись мое око, до тих бистрих рік і густих лісів, що дають достатний, хотья не безвечний заробіток гуцулам, до того самітнього, хутірського життя розкинутих гуцульських хат, до сего браку просвіти і зросту деморалізації, які оборнули жидами овановані гуцульські села! О скільки вірно відчула гуцульську вдачу моя „духова анемія“ — годі мені осудити, але всеж таки уважаю собі за похвалу наведене в горі припущене критика з „Діла“, що я лише „вибрав чи скомбінував дійсні події“.

Тверджене п. Гнатюка, що я бажав дати поучене, з гуцульської фонології, морфології і лексики є о стільки перекутне, що я вразно застеріг ся, що: „для селянських аматорських сцен і для режисерів, що бували між Гуцулами, подаю кілька вказюк, як се було зроблено при першій виставі“. А при кінці сих уваг кажу: „Та еще раз повторю, що хто не бував між Гуцулами, або бодай між Бойками та не прислухував ся уважно їх способу виголосу, тому сі уваги не на богато припадуть ся. Тоді в селянських театрах найбільше грати твірницьким говором і навіть в тій цілі менше зрозумілі слова замінити на місцеві, зрозумілі селянській публіці вислови“. Коли тут п. Гнатюк находить якусь гумористику, яка его бавить, то гратуюлю ему его веселої вдачі. Звісно, є люди, що і до сира зуміють сьміятися...

Нарешті найтяжній заміт п. Гнатюка!

Не можуть передрукувати „стілки мудрощів“ з мого кінцевого слова, наводить він „тільки отсей один куріоз“: „Трембіта — пише критик — то в автора довга на 2—3 метри, а завгрубшки, як рука в згибі, проста труба, з березової кори, або бляхи“. „Шкода — додає п. Гнатюк — що автор не подав подрібного опису трембіти з березової кори, бо се видно унікат(!) у Галичині, тому заслуговував би на більшу увагу“. Отже вволю волю критикові і опишу подрібніше: Трембіта зроблена з двох тонких жолобків, зложених у рурку і обкручених березовою корою так міцно і тісно, від долини до гори, що цілком зачачує ся деревляний матеріял інструменту, а видна тільки зверхна, березова кора. Так само понімав сю справу і гуцул, якого я розпитував про его трембіту. На питає, з чого ся трембіта зроблена, відповів: „з березової кори“. — „Але є такі і з бляхи?“ — спитав я дальше. — „А ек, а ек, — є і з бляхи, але березова дає май ліпший голос“. — Отже коли я висказав ся недокладно, то похибив лише о стільки, як хто говорить про магоньове п'явіно, або оріхову шафу, хотья знає, що тільки форніра на них є зі шляхотнішого дерева. Але що п. Гнатюк вже мені в нічмі не повірять на слово, то і тут мушу покликати ся на документ. Отже Вол. Шухевич, описуючи спосіб пренарованя трембіти, пише (гл. Гуцульщина, часть III, ст. 75.) „сердешник (себ то довгу смерекову тичку) перетинають зложив на дві половини, вижолоблюють сеєдину, склеюють гаруком назад обі половини і обв'язують їх раз-попри-раз березовою корою“. — Нема то, як мати до діла з „серіозними“ критиками!...

До того самого рода замітів належить і висказ критика: одну особу в драмі автор зробив чомусь(!) осаулом „Січи“, але полишив до волі авторам перемінити єї на писаря (має бути: читаря) „Сокола“, а в иншій околиці очевидно ще на щось инше... Отже і оясню, що зі сторони сокільської організації, яка розпоряджує богатяма аматорськими сценами, звернено мені увагу, що колиб виведено в драмі „Соколів“, то організація радо приняла би єї в репертуар своїх селянських театрів. На се я відповів, що для вірности сюжету не можу сего вчинити, але мене запевнювано, що вправді тоді істнував тільки один одинокий Сокіл (Гаврилівка) в Гуцульщині, однак в недовгій часі число філій зростає так, що з повним реалізмом можна буде вивести в сцені п'єсару сокільську організацію. Зі згляду на се, я замістив повисшу увагу в „кінцевім слові“ а кепковане п. Гнатюка увжежю вонсім неоправданим, бо і на що инше еще можна би замінити читаря „Сокола“ — хіба не на писаря тов. ім. Шевченка?... Те все, що до тепер сказано, відносно ся — як бачать шан. читачі — виключно до „кінцевого слова“, яке з самою драмою не має нічо спільного, а написане тільки для організаторів селянських сцен і задля висказаня подяки моїй Дорогій Сестрі та Швагрові, яким завдячую ті гравці, що спонукали мене до написаня твору.

Лев Лопатинський.

(Дальше буде).

НАРОДНА ГОСТИНИЦЯ

Готель, реставрація і каварня — ріг ул. Сикестускої і Коцюшка у Львові

Приїхали 24 і 25. марця: Др. Чайковський з Бережан, П. Лаза з Литвинова, І. Косак з Коросна, Павлюк з Коломиї, Вол. Колначкевич з Тернополя, Теод. Гиссовський з Скалата, Вол. Рознер з Тернополя, Арс. Дорожинський з Перемишля, Ів. Ремеза з Бережан, Н. Бачинський з Лєска, проф. Прийма з Кішманя, Нат. Шолгіня з Скалата, Яр. Гордянський з Коломиї, Ів. Скалиц з Корчева, о. Грцик з Сокаля, о. Ковістанський з Лубна, о. Рудницький з Добринова, о. Венгринович зі Смільна, о. Домбчеський з женою з Голдович, др. Кузеля з Відня, о. Гриб з Берлина, о. Козак з Підгорок, о. Кошевич з Тухольки, о. Сабат з Синевідзка, Білобрам з Ст. Самбора, о. Гелитович з Косова, др. Кульчицкий з Коломиї, о. Хмилевський з Улашківцев, Ів. Пірановський з Тисьмениці, Вол. Давилевич з Жовкви, о. Т. Бородайкевич з Тростянця, о. Мих. Бровко з Креховець, о. Ів. Кобрин з Олешич, Ол. Чубатона з Беревнян, Ант. Гарасимів зі Стрия, о. Ів. Черепашинський зі Сопрік, о. Ів. Каратницький з Фирлєва, Ляндесберг з женою з Тернополя.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма.

від 1. до 15. марця 1907.

Щоденно о год. 8. вечер представлене.

В неділі і свята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлене. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Штучні навози

на весну, як то, масину з зьвіздою на мішках і без зьвізди, суперфосфати каїніт калуский, салітру хілійську і всякі насіння господарські найпевніше купувати в „Спілці для господарства і торгівлі“ в Перемишлі. Цінники висилась оплатно і даром. — *Дирекція.* (8—21).

Трета часть Проповідий

на неділі і свята цілого року о. Петра Білинського вже вийшли і можна дістати у автора в Зарваниці, пошта: Вишнівчик, також в книгарні Інститута Ставроп. у Львові; в книгарні Тов. ім. Шевченка у Львові; в книгарні В. Добошинського в Станиславові; в книгарні С. Комоньського (давніше братів Яблонських) в Тернополі, по ціні 3 К за кожду часть.

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя і гафту, кравецьких і шевських та машин пончошковых. Курс гафту безплатно. Приймає до направи

машини до шитя всяких системів.

Цінники даром і оплатно.

ЙОСИФ ІВАНИЦКИЙ

механіх і спеціаліст
Львів, Готель Жорна.

(3—12).

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до переходу панери вартісні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дає в сталевій касі нащирій сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безлично і дискретно переховувати може снов майсе речі, документи.

Під тим зглядом доробов Банк гіпотечний як найдогідішій заряджені. Приписи доточно того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.

Позір! Позір! Позір!

Портрети Шевченка в рамах: На плюшю з гіпсу гарно викінчений по 50 К.

Крайдові по 30 К. Київське видане по 16 К. Для Читалень 10% опусту. Ціни Іосо Львів. — Замовляти в „Сонільскім Базарі“ у Львові ул. Руска 20.